

SELETUSKIRI

põllumajandusministri määruse “Euroopa Liidu tasandil kaitstavate piiritusjookide geograafiliste tähiste registreerimise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem siseriiklik kord” eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

1. jaanuaril 2010. a jõustus uus “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus”, mistõttu tuleb hetkel kehtiv põllumajandusministri 16. veebruari 2009. a määrus nr 20 “Euroopa Ühenduse tasandil kaitstavate piiritusjookide geograafiliste tähiste registreerimise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem siseriiklik kord” kehtetuks tunnistada ja asendada uue terviktekstiga.

Määrus kehtestatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 73 lõike 3 ja “Geograafilise tähise kaitse seaduse” § 1 lõike 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89 (ELT L 39, 13.2.2008, lk 16–54), artikli 24 lõike 1 alusel.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Põllumajandusministeeriumi kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakonna kaubanduse ja alkoholi turukorralduse bürojuhataja kohusetäitja Meeli Lindsaar (625 6512, meeli.lindsaar@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud õigusosakonna nõunik Geir Veski (625 6516, geir.veski@agri.ee) ja keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523, leeni.silk@agri.ee).

II. Eelnõu sisu

Eelnõu eesmärgiks on sätestada Euroopa Liidu tasandil kaitstavate piiritusjookide geograafiliste tähiste registreerimise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem siseriiklik kord. Viimaseks annab õiguse “Geograafilise tähise kaitse seadus” § 1 lõige 2, mille kohaselt teeb Euroopa Liidu tasandil kaitstavate alkoholsete jookide geograafiliste tähiste ja päritolunimetuste osas ettenähtud siseriiklike toiminguid Põllumajandusministeerium. Kuigi piiritusjookide määrus (EÜ) nr 110/2008 ei sisalda kohustust siseriikliku rakendusmääruse välja töötamiseks, on põllumajandusministri määruse kehtestamine oluline eelkõige selguse, läbipaistvuse ning osapoolte kaasatuse huvides.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse geograafilise tähise registreerimise taotluse esitamise vorminõuded. Taotlus esitatakse määruse lisas toodud vormi kohaselt, milles sisalduvad geograafilise tähise nimi, piiritusjoogi kategooria (vastavalt määrusele (EÜ) nr 110/2008), taotleja nimi, äriregistrikood, esindaja nimi, FIE korral isikukood ning taotleja kontaktid. Taotlus esitatakse koos tehnilise toimikuga, milles sisalduvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 110/2008 artikli 17 lõikes 4 nimetatud spetsifikaadid: piiritusjoogi nimetus ja kategooria, sealhulgas geograafiline tähis; piiritusjoogi kirjeldus, sealhulgas toote peamised füüsikalised, keemilised ja/või organoleptilised omadused ning piiritusjoogi eriomadused võrreldes asjaomase kategooriaga; asjaomase geograafilise piirkonna määratlus; piiritusjoogi valmistusmeetodi ja vajaduse korral autentsete ja muutumatu kohalike meetodite kirjeldus; üksikasjad, mis näitavad seost geograafilise piirkonna või geograafilise päritoluga; ühenduse ja/või siseriiklikes ja/või piirkondlikes õigusaktides sätestatud nõuded; taotleja nimi ja

kontaktaadress; geograafilise tähise mis tahes täiend ja/või mis tahes märgistust käsitlev erieeskiri vastavalt asjaomasele tehnilisele toimikule.

Eelnõu § 2 kohaselt koosneb tehniline toimik erinevatest spetsifikaatidest ning võib osutada taotleja jaoks keeruliseks koostada, seetõttu on paragrahvis selgesõnaliselt ette nähtud, et esitatud taotluses ja tehnilises toimikus sisalduvaid puudusi on võimalik vajadusel kõrvaldada. Kui puudust ei kõrvaldata tähtaegselt, võib ministeerium jätta taotluse läbi vaatamata.

Eelnõu § 3 kohaselt teatab ministeerium nõuetekohase piiritusjooigi geograafilise tähise registreerimise taotluse menetlusse võtmisest kirjalikult taotluse esitajale. Ministeerium võib kirjalikult teavitada ka muud isikut, kelle õigusi või kohustusi piiritusjooigi geograafilise tähise registreerimine võib puudutada. Nõuetekohase piiritusjooigi geograafilise tähise registreerimise taotluse menetlusse võtmise kohta avaldab ministeerium teate üleriigilise levikuga ajalehes, milles märgitakse lühidalt taotluse sisu, tehnilise toimikuga tutvumise koht ning ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtaeg. Nõuetekohase piiritusjooigi geograafilise tähise registreerimise taotluse puhul avaldab ministeerium oma veebilehel esitaja nime, aadressi ja taotlusega esitatud tehnilise toimiku. Need teavitamis- ja avalikustamistoimingud on vajalikud seetõttu, et geograafilise tähise registreerimine ja kaitsmine võib puudutada väga paljusid alkoholi käitlejaid, eelkõige tootjaid. Kui mingi nimetus võetakse konkreetsete tingimuste järgi kaitse alla, tuleb lõpetada selle nimetuse kasutamine piiritusjookidel, mis spetsifikatsioonidele ei vasta. Tegemist on sisuliselt ettevõtlusvabaduse piiranguga, kuigi seda tehakse ettevõtja enda taotluse alusel. Seetõttu on geograafilise tähise registreerimise taotluse puhul teavitamine ja avalikustamine äärmiselt oluline, et menetlusse saaks kaasatud kõik isikud, kelle õigusi või kohustusi sellise tähise registreerimine võib puudutada.

Eelnõu § 4 kohaselt võib isik, kelle õigusi või kohustusi võib piiritusjooigi geograafilise tähise registreerimine puudutada, esitada ministeeriumile selle kohta ettepaneku või vastuväite kolme kuu jooksul üleriigilise levikuga ajalehes (§ 3 lõige 3) teate avaldamisest arvates. Esitatud ettepaneku või vastuväite teeb ministeerium viivitamatult teatavaks taotluse esitajale, kes teatab ministeeriumile selle kohta oma arvamuse ühe kuu jooksul lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumisest arvates. Ministeerium võib põhjendatud juhul arvamuse esitamise tähtaega pikendada (nt on vastuväide postitatud ettenähtud tähtaja jooksul, kuid jõuab ministeeriumisse tunduvalt hiljem, mistõttu jääks taotlejale ebamõistlikult lühikene aeg selle kohta arvamuse kujundamiseks).

Eelnõu § 5 kohaselt moodustab põllumajandusminister (edaspidi minister) taotluse ja tehnilise toimiku ning esitatud ettepanekute, vastuväidete ja arvamuste läbivaatamiseks nõuandva õigusega komisjoni, mille töös osalemise ettepanek tehakse asjakohastele valitsusasutustele ning ettevõtlusorganisatsioonidele ja erialaliitudele. Komisjon moodustatakse eesmärgiga kaasata tehnilise toimiku menetlusse erinevaid osapooli, kelle huve tehniline toimik võib puudutada ning kelle pädevus on vajalik tehnilise toimiku korrektsuse ja sellega kaasnevate mõjude hindamiseks. Nt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Patendiamet, Tarbijakaitseamet, Alkoholitootjate Liit, Eesti Toiduainetööstuse Liit ning Eesti Kaupmeeste Liit. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhiülesannete hulka kuulub kaubanduse, sealhulgas väliskaubanduse, turismi, kaupade ja teenuste vaba liikumise, tarbijakaitse, turujärelevalve, tööstusomandi kaitse. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on olnud "Alkoholiseaduse" väljatöötaja ning omab antud valdkonnas olulist kogemust. Patendiameti tegevuse eesmärgiks on riigi majanduspoliitika elluviimine tööstusomandi õiguskaitse valdkonnas ning muuhulgas geograafilise tähise registreerimise taotluste vastu võtmine. Kuigi Liidu tasandil kaitstavate põllumajandustoodete, toiduainete ja alkoholsete jookide

geograafiliste tähiste ja päritolunimetuste registreerimise toimingud teeb Põllumajandusministeerium on siiski oluline kaasata Patendiamet kui olulise kogemusega ekspert antud valdkonnas. Kuna Tarbijakaitseameti üheks ülesandeks on kontrollida tarbijale pakutavate kaupade ja teenuste nõuetekohasust, on oluline kaasata komisjoni liikmena ekspert nimetatud ametist. Nimetatud asutused on ka igapäevatoos alkoholivaldkonnas Põllumajandusministeeriumi olulised partnerid. Komisjoni kaasatakse ka kolme erialaliidu esindajad. Kuigi enamik piiritusjookide tootjatest koondub Alkoholitootjate liitu, on laiapõhjalise kaasatuse huvides ning arvestades ka piiritusjookide maaletoojate ning eksportööride huve vajalik nimetada komisjoni esindajad Eesti Toiduainetööstuse Liidust ning Eesti Kaupmeeste Liidust. Lisaks eelpoolnimetatud asutustele ning liitudele kaasatakse komisjoni töösse Veterinaar- ja Toiduamet ning Veterinaar- ja Toidulaboratoorium, kui pädeva asutuse ning volitatud labori esindajad. Veterinaar- ja Toiduameti pädevuses on muuhulgas alkoholiregistri pidamine ning hilisem geograafilise tähise järelevalve. Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi ekspertiis on eelkõige oluline geograafilist tähist taotleva piiritusjoogi füüsikalise-keemiliste ning organoleptiliste omaduste korrektsel hindamisel.

Komisjon esitab ministrile põhjendatud ettepaneku taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta kolme kuu jooksul § 4 lõikes 2 sätestatud tähtaja möödumisest arvates, kui minister ei ole määranud lühemat tähtaega. Viimane on oluline andmaks võimalus protsessi vajadusel kiirendada.

Eelnõu § 6 sätestab täiendava ärakuulamise. Ministeerium teeb komisjoni ettepaneku teatavaks taotluse esitajale ja muudele menetlusosalistele 10 tööpäeva jooksul ettepaneku tegemisest arvates. Taotluse esitaja ja muud menetlusosalised teatavad ministeeriumile oma arvamuse ettepaneku kohta ühe kuu jooksul selle kättesaamisest arvates. Kuigi isikutel on võimalik esitada oma ettepanekud ja vastuväited juba varasemas menetlusstaadiumis, siis pärast komisjoni ettepaneku tegemist selgub, millise otsustuse poole ja millistel põhjustel ministeerium kaldub. Seetõttu saavad menetlusosalised veel oma arvamust avaldada.

Eelnõu § 7 kohaselt otsustab ministeerium piiritusjoogi geograafilise tähise registreerimise taotluse Euroopa Komisjonile edastamise ühe kuu jooksul § 6 lõikes 2 nimetatud arvamuste saamisest arvates. Otsus tehakse taotluse esitajale ja muudele menetlusosalistele teatavaks kümne tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates. Ministeerium edastab taotluse Euroopa Komisjonile kahe kuu jooksul lõikes 1 nimetatud otsuse tegemisest arvates.

Eelnõu §-s8 on sätestatud juba registreeritud geograafilise tähise spetsifikaadi muutmise taotluse menetlemine. Seda eelkõige arvestades tehnoloogia arengut ning innovatsiooni. Oluline on siinkohal vajaduse põhjendamine. Juhul kui registreeritud geograafilise tähise spetsifikaati soovitakse muuta tuleb muutmise taotluses muu hulgas põhjendada muutmise taotluse õigustatud huvi. Taotluse registreeritud geograafilise tähise spetsifikaadi muutmiseks esitatakse vastavalt lisas toodud vormile.

Eelnõu § 9 on rakendussäte Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 110/2008 lisas III juba registreeritud geograafilise tähise “Estonian vodka” kohta. Selle kohaselt menetletakse geograafilise tähise “Estonian vodka” tehnilise toimiku edastamise taotlust menetletakse §-des 1–7 sätestatud korras. Kuigi “Estonian vodka” on registreeritud geograafiline tähis, siis spetsifikaate määratleva tehnilise toimiku puudumise tõttu selle nimetuse kasutamise kohta veel mingeid erinõudeid (tehnilisest toimikust tulenevaid) ei ole. Kui Eesti alkoholitootjatel vastav huvi tekib ning nimetusele “Estonian vodka” soovitakse tehnilise toimiku kaudu anda kindel sisu, siis selle edastamine Euroopa Komisjonile

otsustatakse määruses sätestatud korras.

Eelnõu §-ga 10 tunnistatakse kehtetuks põllumajandusministri 16. veebruari 2009. a määrus nr 20 “Euroopa Ühenduse tasandil kaitstavate piiritusjookide geograafiliste tähiste registreerimise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem siseriiklik kord“ (RTL 2009, 19, 237).

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, väljatöötamisel on aluseks võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määramise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89.

IV. Määruse mõjud

Piiritusjooigi geograafilise tähise registreerimise taotluse läbivaatamise selge ja läbipaistev kord ning erinevate osapoolte kaasamine peaks võimaldama ministriumil teha võimalikult laiapõhjaline ning aktsepteeritav otsustus.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest.

VI. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VII. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse õigusaktide eelnõude elektroonilises kooskõlastamise infosüsteemis EIS kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile, Rahandusministriumile, Siseministriumile ning Sotsiaalministriumile.